

5746 Sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkındaki Kanun Kapsamında Teknogirişim Sermayesi Desteği

öz

5746 Sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun, girişimcilere yönelik destek mekanizmalarından olan Teknogirişim Sermayesi Desteği ile yüksek eğitilmiş ve nitelikli gençlerin teknoloji ve yenilik odaklı iş fikirlerini katma değer ve nitelikli istihdam yaratma potansiyeli yüksek teşebbüslere dönüştürebilmelerini teşvik etmektedir. Programa; örgün öğrenim veren üniversitelerin herhangi bir lisans programından bir yıl içinde mezun olabilecek durumdaki öğrenci, yüksek lisans veya doktora öğrencisi ya da lisans, yüksek lisans veya doktora derecelerinden birini ön başvuru tarihinden en çok beş yıl önce almış kişiler başvurabilmektedir. Destekten, destek almaya hak kazanıldıktan sonra kurulan ve girişimcinin tek başına temsil ve ilzama yetkili olduğu işletme yararlanabilecek olup, girişimci işletmesini kurmasına müteakip en fazla 100.000 TL hibe ile bir yıl boyunca desteklenecek olup, destek ödemeleri bir iş planı çerçevesinde Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yapılacaktır. Teknogirişim Sermayesi Desteği programı, 2009 yılı Nisan ayında başlatılmış olup, 2016 yılına kadar 1841 girişimci desteklenmeye değer bulunmuştur. Bu çalışmamızda, Teknogirişim Sermayesi Desteği'nin kapsam, başvuru, değerlendirme ve karar süreci üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: 5746 Sayılı Kanun, Teknogirişim Sermayesi Desteği, Girişimci

Jel Sınıflandırması: H00, H23, H24

* E. Gelirler Kontrolörü, Vergi Müfettişi

Hasan DÖNMEZ*

TECHNO-INITIATIVE CAPITAL SUPPORT WITHIN THE SCOPE OF THE LAW NO 5746 ON SUPPORTING RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITIES

ABSTRACT

The law no 5746 on supporting research and development activities encourages highly educated and qualified young persons to turn their technology and innovation focused business ideas into ventures that have the potential to create value added and qualified employment through the Techno-Initiative Capital Support, one of the support mechanisms directed at entrepreneurs. Students who are in a position to be able to graduate from an undergraduate program in one of the universities providing formal education within one year, master's or Phd. students or persons who acquired undergraduate, master's and Phd degrees maximum five years before the preliminary application date may apply to the program. A company which is founded after the right is granted for support and which the entrepreneur has power to singly represent and bind may benefit from the support, and the entrepreneur will be supported with a grant of 100.000 TL for a year, and the support payments will be made by the Ministry of Science Industry and Technology

within the framework of a schedule. Techno-Initiative Capital Support Program was started in April, 2009 and 1841 entrepreneurs have been found to be worth being supported until 2016. In this article, scope, application, evaluation and decision processes of Techno-Initiative Capital Support Program will be addressed.

Keywords: Law no. 5746, Techno-Initiative Capital Support, Entrepreneur

Jel Classification: Hoo, H23, H24

GİRİŞ

Bilim ve teknoloji uzun dönemli ekonomik ve toplumsal gelişmenin en önemli unsurlarından birisi, bilim ve teknoloji politikaları ise bu gelişimin hızını ve yönünü etkilemenin bir aracıdır. Dünyada ekonomik ve sosyal anlamda gelişmiş ülkelerin tümü (ABD, Japonya, AB üyesi birçok ülke) uzun dönemli toplumsal, ekonomik ve siyasi hedefleri ile uyumlu bir bilim ve teknoloji vizyonu geliştirmişlerdir ve bu vizyonu güncellerken teknoloji öngörüsü çalışmalarını etkin bir araç olarak kullanmaktadırlar.¹

Türkiye'nin de bilimsel ve teknolojik kapasiteyi artırmaya yönelik çaba ve politika üretme arayışlarına girdiği günümüzde, teknolojik yeniliğin ortaya çıkmasında yenilikçi ürün üreten girişimci ve işletmelere destek ve teşvikler vermektedir. Bu kapsamda, özellikle son 15 yılda, destek ve teşvik sisteminin yasal ve kurumsal temelini oluşturulmasında önemli gelişmeler kaydedilmiştir. 2001 yılında yürürlüğe giren 4691 Sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu ve bununla birlikte 2004 yılında Kurumlar Vergisi Kanunu'na eklenen Ar-Ge indirimi müessesesinin ardından, 5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun (5746 sayılı Kanun) 12.03.2008 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak 01 Nisan 2008 tarihinde yürürlüğe girmiş ve Ar-Ge faaliyeti gerçekleştiren ve gerçekleştirecek olan mükelleflere pek çok indirim, istisna, destek ve teşvik sağlanması amaçlanmıştır.

5746 sayılı Kanunun girişimcilere yönelik destek mekanizmalarından olan Teknogirişim Sermayesi Desteğinin amacı; yüksek eğitilmiş ve nitelikli gençlerin teknoloji ve yenilik odaklı iş fikirlerini katma değer ve nitelikli istihdam yaratma potansiyeli yüksek teşebbüslere dönüştürebilmelerini

teşvik etmektir. Bu çalışmamızda, Teknogirişim Sermayesi Desteği'nin kapsam, başvuru, değerlendirme ve karar süreci üzerinde durulacaktır.

1. TEKNOGİRİŞİM SERMAYESİ DESTEĞİNİN KAPSAM, BAŞVURU, DEĞERLENDİRME VE KARAR SÜRECİ

Teknogirişim Sermayesi destek programı, yüksek eğitilmiş ve nitelikli gençlerin teknoloji ve yenilik odaklı iş fikirlerini katma değer ve nitelikli istihdam yaratma potansiyeli yüksek teşebbüslere dönüştürebilmelerinin desteklenmesi, izlenmesi, sonuçlandırılması ve sonuçların değerlendirilmesi amacıyla başlatılmış olup, Teknogirişim Sermayesi Desteği'ne başvuru şartlarını taşıyan kişilere Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına desteklenmek üzere sunulan teknoloji ve yenilik odaklı iş fikirlerinin desteklenmesi, izlenmesi, sonuçlandırılması ve sonuçlarının değerlendirilmesini kapsar.

1.1 Teknogirişim Sermayesi Desteğine Başvurabilecek Kişiler

Teknogirişim sermayesi desteğine;

- Örgün öğrenim veren üniversitelerin herhangi bir lisans programından bir yıl içinde mezun olabilecek durumdaki öğrenciler²,
- Yüksek lisans veya doktora öğrencileri,
- Lisans, yüksek lisans veya doktora derecelerinden birini ön başvuru tarihinden en çok beş yıl önce almış kişiler başvurabilir.

Destekten, destek almaya hak kazanıldıktan sonra kurulan ve girişimcinin tek başına temsil ve ilzama yetkili olduğu işletme yararlanabilir. İşletme yetkilisi, işletme düzeyinde katma değer yaratan, bir veya birden çok gerçek veya tüzel kişiye ait olan işletmeyi tek başına ve en geniş şekilde temsil ve ilzama yetkili olan kişidir.

1.2 Teknogirişim Sermayesi Desteği İş Akışı.

Birinci aşama, Ön Başvuru Süreci: Her yıl program kapsamında hazırlanan ön başvuru ve programla ilgili diğer dokümanlar Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (Bakanlık) internet sayfasında (www.sanayi.gov.tr) yayınlanır. Girişimci, başvurusunu Ar-Ge web portalı üzerinden süresi içinde gerçekleştirir. Girişimci ayrıca, başvuru dilekçesi, taahhütname, mezuniyet/öğrenci belgelerini ve varsa diğer ekleri ıslak imzalı olarak Bakanlığa

1 <http://www.tubitak.gov.tr/tr/kurumsal/politikalar/icerik-vizyon-2023>; Erişim tarihi:02.12.2015.

2 Bir yıl içinde mezun olabilmek şartının; ilgili üniversitenin yetkili birimlerince teknogirişim sermayesi desteği için talepte bulunulan merkezi yönetim kapsamındaki kamu idaresi adına düzenlenen bir yazıyla «ön başvuru tarihinden en çok beş yıl önce alma» şartının ise ilgili üniversitelerce verilen çıkış belgesiyle veya diplomayla tevsih edilmesi gerekir.

teslim eder. Ön başvurular, son başvuru tarihinin tamamlanmasını müteakip Bakanlık genel müdürlüğü tarafından ön incelenmeye tabi tutularak ve uygun olmayan başvurular ret edilir. Yapılan ön başvuru değerlendirilmesi sonucunda ön başvuru, kriterlere uygunluk, içerik ve biçim olarak yeterli bulunan girişimcilerden iş planlarını sunmaları istenir.

İkinci aşama, İş Planı Dosyası Hazırlanması ve Değerlendirilmesi: Ön başvurusu kabul edilen girişimci, iş planı başvuru dosyasının istenmesine ilişkin e-postanın kendisine gönderildiği tarihten itibaren en fazla 15 takvim gününde, webportal üzerinden iş planı dosyasını hazırlar ve iş planının çıktısını Bakanlığa teslim eder. Girişimciye, değerlendirme komisyonu toplantısının yapılacağı gün, yer ve saat e-posta ile bildirilerek hazır bulunmaları istenir. Panel sonunda Teknogirişim Sermayesi Desteği Değerlendirme Komisyonu Toplantı Tutanağı hazırlayarak kararını verir. İş fikrinin desteklenmesinde komisyon üyelerinin çoğunluğunun olumlu kararı esas alınır. Çoğunluk tarafından yeterli bulunmayan iş fikirleri reddedilir. Değerlendirme komisyonu üyelerinin çoğunluğunun, 60 puan ve üstü bir not ile desteklenmesini uygun gördüğü iş fikirleri, ortalama puana bakılmaksızın, bütçe imkânları doğrultusunda desteklenir.

Üçüncü aşama, Sözleşme Aşaması: İş fikirleri asil listesinde yer alan girişimcinin tek başına temsil ve ilzama yetkili olacağı işletmesini kurması istenir. Girişimci, işletmesini kurarak işletme ile ilgili evrakları Bakanlığa teslim eder ve sözleşme imzalar. Destek başlangıç tarihi; işletme ile yapılan sözleşmenin imzalandığı tarihtir. Destek süresi en fazla on iki ay olup, ek süre verilemez.³

Süreç boyunca 4'er aylık dönemlerde 2 faaliyet raporu ve süre bitimini müteakip sonuç raporu, girişimci tarafından hazırlanarak Bakanlığa gönderilir. Bakanlık, süreç boyunca denetimlerde bulunarak iş fikrinin gelişim ve sonuçlanma aşamalarını takip eder.

1.3 Teknogirişim Sermayesi Destek Türü ve Miktarı

Teknogirişim Sermayesi Programı kapsamında sağlanan destekler nakdi olup hibe olarak kullanılmaktadır. Kanun kapsamında desteklenmesi uygun bulunan girişimci, firmasını kurmasını mü-

teakip en fazla 100.000,00 TL⁴ hibe destek ile bir yıl süre boyunca desteklenecek olup, destek ödemeleri bir iş planı çerçevesinde Bakanlık tarafından yapılmaktadır. Sağlanan destek; belirtilen şartları taşıyan işletmelere yılı bütçesinde bir defaya mahsus olmak üzere, teminat alınmaksızın ve hibe olarak verilmektedir.

Teknogirişim sermayesi desteği bütçe kalemleri; makina, donanım, yazılım ve yayın giderleri, sarf malzemesi giderleri, personel giderleri, hizmet alımı ve danışmanlık giderleri (toplam bütçenin %20'sini geçemez) ve genel işletme giderlerinden oluşur.

Teknogirişim sermaye desteğinden yararlanan işletmelere ait Ar-Ge ve yenilik projelerinin kamu kurum ve kuruluşlarınca desteklenmesi durumunda, teknogirişim sermayesi olarak verilen destek tutarı, Ar-Ge ve yenilik projesi harcamalarından veya desteğinden indirilmez.

Destek kararını veren merkezî yönetim kapsamındaki kamu idaresi bir işletmeye verilecek hibe şeklindeki sermaye desteğini taksitlere bölebilir, destek ödemelerinin yapılması için çeşitli başarımlı ölçütlerinin yerine getirilmesini şart koşabilir, öncelikli olarak destekleyeceği teknolojik alanlar belirleyebilir.

Kanun kapsamında, yılı bütçesinde Ar-Ge harcamalarının desteklenmesi amacıyla hibe şeklinde ödeneği bulunan merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin tümü tarafından yapılan ödemelerin toplamı, her takvim yılı için 10.000.000 TL⁵'yi aşamaz. Bu husus merkezî yönetim bütçesinin hazırlanması ve uygulanması esnasında dikkate alınır ve izlenir.

2. TEKNOGİRİŞİM SERMAYESİ DESTEĞİ KAPSAMINDA DESTEKLENEN PROJELERİN ANALİZİ

Teknogirişim Sermayesi Desteği programı, ilk defa 2009 yılı Nisan ayında başlatılmış ve anılan yıl içerisinde gerçekleştirilen 159 başvurudan 83'ü desteklenmeye değer bulunmuştur. Sonuçların ilan edilmesini müteakip 5 teknogirişimci tüzel kişilik kazanmamış olup ilgili Bakanlık ile 78 işletme arasında sözleşme imzalanmıştır. Toplamda ise 2016 yılına kadar 1841 girişimci desteklenmeye değer bulunmuştur.

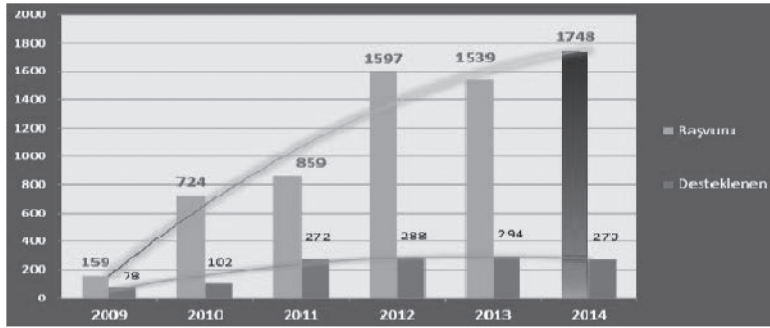
3 <https://biltek.sanayi.gov.tr/SiteAssets/Lists/UsulveEsasla/NewForm/teknogirisim-sermayesi-de-usul%20ve%20esaslar%20492013095706.pdf>. Erişim tarihi: 02.12.2015.

4 Maktu tutar, takip eden yıllarda Vergi Usul Kanununa göre her yıl belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılmak suretiyle dikkate alınır.

5 Maktu tutar, takip eden yıllarda Vergi Usul Kanununa göre her yıl belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılmak suretiyle dikkate alınır.

Grafik-1: TGSD Projelerinin Yıllara Göre Başvuru ve Destek Sayıları

Yıl	Başvuru Sayısı	Desteklenmeye Değer Bulunan Girişimci Sayısı	Desteklenen İşletme Sayısı (Sözleşme İmzalayan)
2009	159	83	78
2010	724	100	102
2011	859	288	272
2012	1597	296	288
2013	1539	307	294
2014	1748	284	270
GENEL TOPLAM	6.626	1.358	1.304

Kaynak: Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2009-2014 Teknogirişim Dönem Raporu⁶

Grafik-1’de, desteklenmeye değer bulunan girişimci sayısında ki artış her geçen yıl artış, 2015 yılında ise bu sayı 483’e yükselmiştir.⁷

Grafik-2: Yıllara Göre TGSD Ödeme Bilgileri

Dönemler	2009	2010	2011	2012	2013	2014
I. Dönem Ödemesi (TL)	3.267.139	4.555.430	9.011.853	16.259.840	16.545.000	16.905.537
II. Dönem Ödemesi (TL)	2.158.770	3.198.615	10.801.334	11.813.597	12.102.189	9.600.313
III. Dönem Ödemesi (TL)	2.150.201	2.464.698	6.840.261	-	-	-
Toplam (TL)	7.576.110	10.218.743	26.653.448	28.073.437	28.647.189	26.505.850
GENEL TOPLAM (TL)	127.674.777 TL					
Yıl İtibarıyla Kişi Başı Ortalama Destek Miktarı (TL/Kişi)	97.130 TL	100.184 TL	97.991 TL	97.477 TL	97.439 TL	98.170 TL
Bütün Yıllara Ait Kişi Başı Ortalama Destek Miktarı (TL/Kişi)	97.910 TL					

Kaynak: Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2009-2014 Teknogirişim Dönem Raporu⁸

6 <http://sagm.sanayi.gov.tr/userfiles/file/Teknogiri%C5%9Fim%20Sermayesi%20Deste%C4%9Fi/TGSD%2009-14%20D%C3%96NEM%20RAPO-RU%20REV%C4%BoZYON%200409.pdf> : Erişim tarihi:02.12.2015.

7 http://sagm.sanayi.gov.tr/userfiles/file/2015_YILI_TGSD_SONUC.pdf: Erişim tarihi:02.12.2015.

8 <http://sagm.sanayi.gov.tr/userfiles/file/Teknogiri%C5%9Fim%20Sermayesi%20Deste%C4%9Fi/TGSD%2009-14%20D%C3%96NEM%20RAPO-RU%20REV%C4%BoZYON%200409.pdf> : Erişim tarihi:02.12.2015.

2014 yılına kadar yurt içi ve yurt dışı üniversitelerden toplamda 6.626 başvurunun yapıldığı destek programında, Grafik-3'de yer aldığı üzere 2014 yılına kadar kişi başına ortalama 97.910 TL destek verilmiştir. Toplamda ise 2014 yılına kadar 26.505.850 TL destek hibe olarak verilmiştir.

SONUÇ

Türkiye'nin dünyaya entegre olarak daha rekabetçi bir konum kazanması, ekonomik ve sosyal gelişmede ilerlemenin sağlanarak, bilgi-yoğun endüstri toplumuna dönüştürülmesi için bilim ve teknolojiye yönelik etkili politikalara önem verilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, özellikle son 15 yılda, destek ve teşvik sisteminin yasal ve kurumsal temelinin oluşturulmasında önemli gelişmeler kaydedilmiştir.

5746 Sayılı Kanun kapsamında, girişimcilere yönelik destek mekanizmalarından olan Teknogirişim Sermayesi Desteği ile 2016 yılına kadar 1841 girişimci desteklenmeye değer bulunmuş ve 2014 yılına kadar 26.505.850 TL destek hibe olarak verilmiştir.

Yeni ve yenilikçi iş fikirleri olan genç girişimcilerin, iş fikirlerini katma değeri yüksek teşebbüslere dönüştürebilmeleri için çekirdek sermaye sağlamak amacıyla Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından oluşturulan Teknogirişim Sermayesi Desteği'nin 2016 yılı başvurularının 2016 Ocak-Şubat aylarında başlanması beklenmektedir.

KAYNAKÇA

5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu

5746 Sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun

31/07/2008 tarih ve 26953 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesine ilişkin Uygulama ve Denetim Yönetmeliği

23 Ocak 2015 tarihli Teknogirişim Sermayesi Desteği Uygulama Usul ve Esasları

Teknogirişim Ön Başvuru Dokümanı ve İş Planı Hazırlama Kılavuzu